

Функціонування Державного реєстру технологій регулюється постановою Кабінету Міністрів України № 472 від 3 липня 2013 року, якою затверджено Порядок реєстрації технологій та їх складових, що створені чи придбані за бюджетні кошти або створені чи придбані підприємствами державної форми власності».

Зареєстровані технології у Державному реєстрі технологій можуть розглядатися як інновації у разі, якщо вони мають значний рівень новизни, науково-технічного рівня та практичного застосування. Аналіз таких зареєстрованих технологій дозволяє оцінити реальний інноваційний потенціал розробок, що переважно створені за кошти державного бюджету в рамках НДДКР. Крім того, він дає змогу виявити галузеві тенденції, регіональну спеціалізацію та адаптаційні стратегії бізнесу в умовах війни і структурних трансформацій економіки.

Проведений аналіз зареєстрованих технологій в Україні з 2019 по 2024 роки здійснено на основі даних, які отримано з Державного реєстру технологій¹ (далі — *реєстр*). Інформацію було надано Державною науковою установою «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» у відповідь на офіційний запит державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій».

Реєстраційна картка кожної технології в реєстрі містить інформацію про державний реєстраційний номер, а також номер державної реєстрації, пов'язаної з нею науково-дослідної роботи, відомості про заявника та власника технології, назву технології українською та англійською мовами, мету створення, ознаки новизни та ключові переваги порівняно з аналогами, технічні характеристики, очікуваний техніко-економічний або соціальний ефект від впровадження.

Окремо вказуються джерела та обсяги фінансування, які були залучені для створення технології, і фіксуються терміни виконання науково-дослідних робіт. Картка також містить інформацію про наявність або відсутність пов'язаних об'єктів інтелектуальної власності, ступінь готовності технології і галузь застосування, а також потенційні ринки збуту.

¹ Державний реєстр технологій доступний за посиланням: rkt.ukrintei.ua/search

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 1 представлено динаміку кількості зареєстрованих технологій в Україні за 2019-2024 рр.

Аналіз динаміки кількості зареєстрованих технологій впродовж 2019-2024 рр. (рис. 1) засвідчив, що після кількарічного зростання кількості реєстрацій (у 2020 році до 158 од. (+6,76% порівняно з попереднім роком) та до 171 од. (+8,23%) у 2021) відбувся різкий спад до мінімального рівня (128 реєстрацій

(-25,15%)) у 2022 році, що може бути зумовлено початком широкомасштабних активних бойових дій на території України. Наступний, 2023 рік, став роком рекордного зростання, коли кількість реєстрацій досягла пікового значення в 197 од. (+53,91%), однак уже в 2024 році тенденція змінилася на негативну і показник знизився до 138 од. (-29,95%).

Загалом, незважаючи на коливання кількості зареєстрованих технологій впродовж аналізованого періоду, кількість реєстрацій наприкінці періоду (138 од. у 2024 році) виявилася лише на 6,8% нижчою за докризовий показник 2019 року (148 од.).

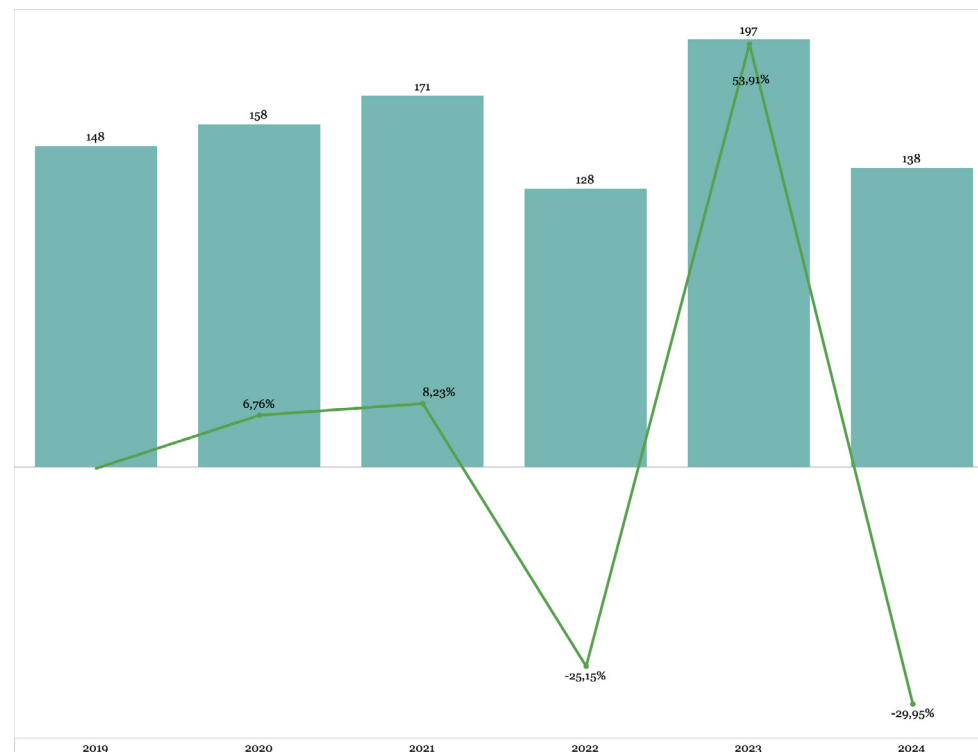

Рис. 1. Динаміка кількості реєстрацій технологій та темпи приросту/зменшення (рік до попереднього року) за 2019-2024 рр., од. та %

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 2 представлено розподіл зареєстрованих технологій за формою власності та підпорядкуванням власників технологій за 2019-2024 рр.

Розподіл зареєстрованих технологій за формою власності власників технологій (рис. 2) свідчить про домінування державного сектору, на який припадає 906 із 940 реєстрацій (96,38%) за весь аналізований період. У структурі державної власності понад половина технологій (514 реєстрацій або 56,73% державної форми власності) належить установам у підпорядкуванні Національної академії медичних наук України. До лідерів також входять установи Міністерства охорони здоров'я України (153 реєстрації або 16,89%), Міністерства освіти і науки України (109 реєстрацій або 12,03%) і Національної академії наук України (86 реєстрацій або 9,49%). Загалом, власники, які підпорядковані згаданим відомствам, акумулюють понад 95% усіх державних реєстрацій і понад 90,7% усіх зареєстрованих технологій. Водночас внесок приватного сектору залишається на рівні 34 реєстрацій (3,62%) за весь аналізований період. У його структурі переважають фізичні особи, на яких припадає 21 реєстрація (61,8% від приватного сектору), тоді як ФОП мають 8 (23,5%), а приватні підприємства — 5 (14,7%) реєстрацій.

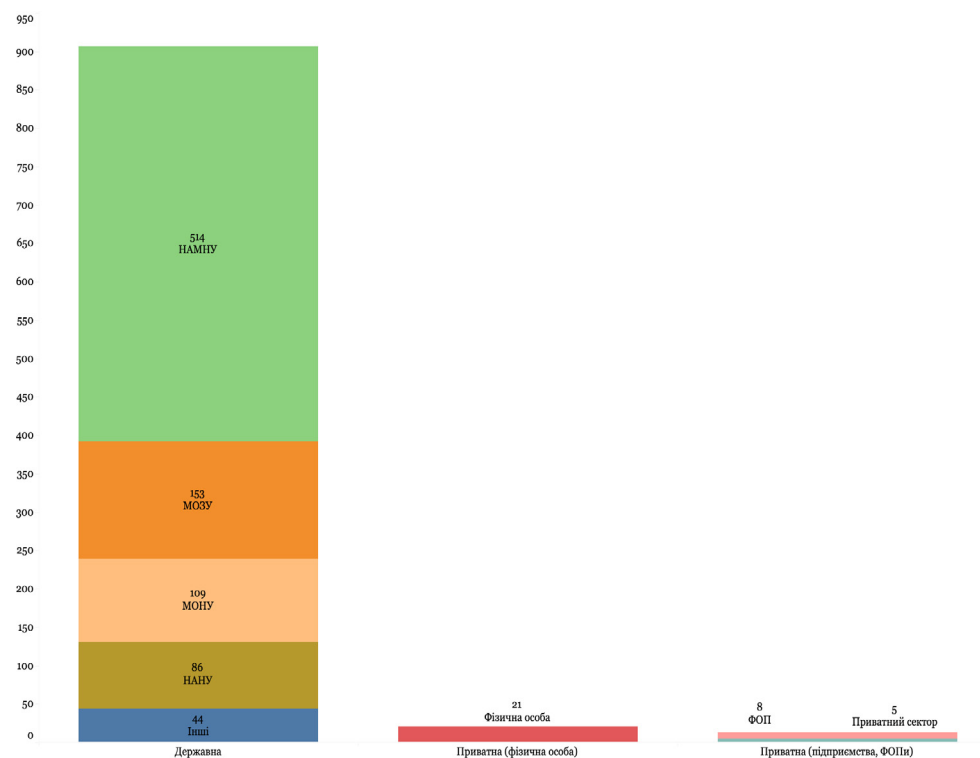

Рис. 2. Розподіл зареєстрованих технологій за формою власності та підпорядкуванням власників технологій за 2019-2024 рр., од.

На рис. 3 представлено динаміку розподілу зареєстрованих технологій за формою власності за 2019-2024 рр.

Динаміка розподілу зареєстрованих технологій за формою власності за 2019-2024 рр. (рис. 3) демонструє зростання частки державної форми власності, яка і на початку періоду була абсолютно домінуючою (142 од. або 95,95% у 2019 році), але після тимчасового зниження до 92,98% (159 од.) у 2021, продемонструвала стрімке зростання до пікового значення 99,28% (137 од.) у 2024 році. Сукупна частка приватного сектору навіпаки скоротилася. Вона досягла максимального значення в 7,02% (12 од.) у 2021 році, однак надалі її внесок зменшився до мінімального за весь період значення — 0,72% (1 од.) у 2024.

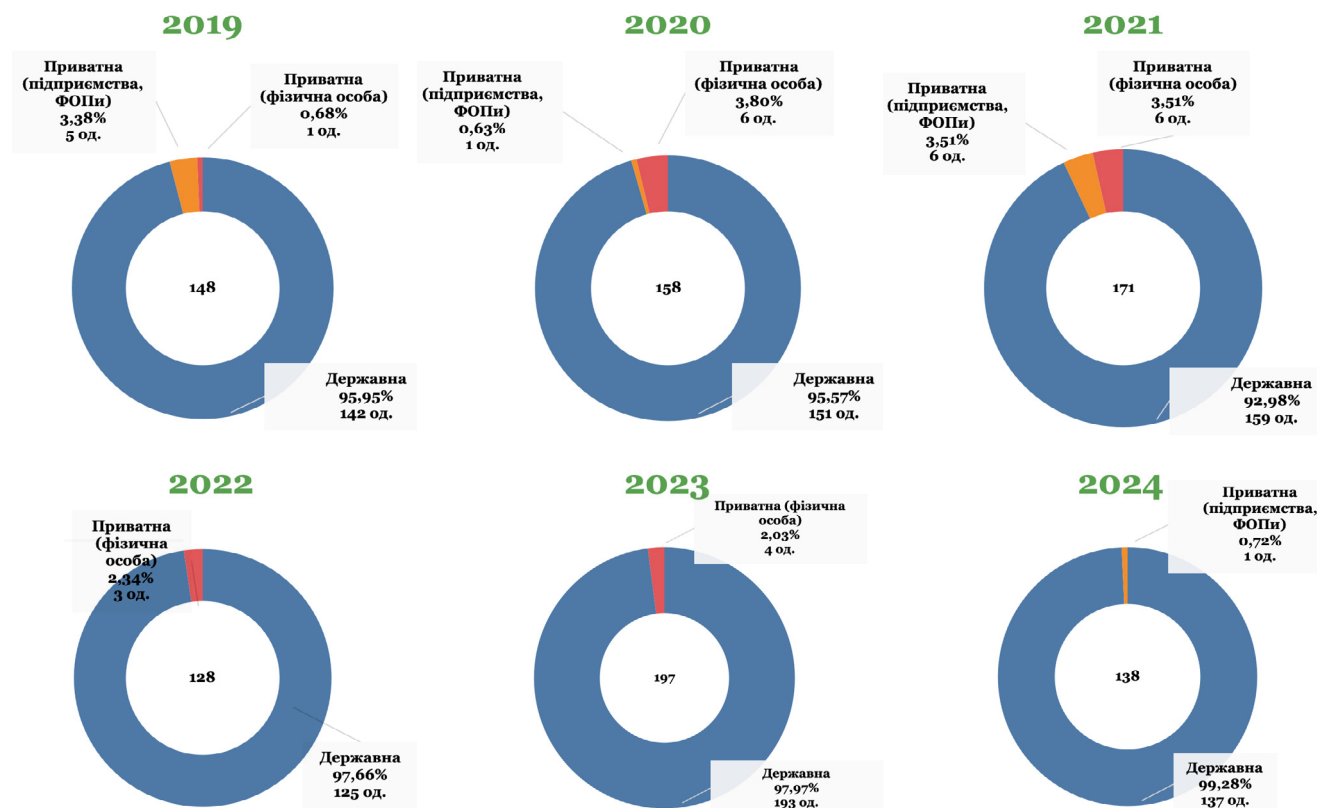

Рис. 3. Динаміка розподілу зареєстрованих технологій за формою власності за 2019-2024 рр., од. та %

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 4 представлено загальний розподіл зареєстрованих технологій відповідно до власників технологій за адміністративно-територіальним розподілом у 2019-2024 рр.

Загальний розподіл зареєстрованих технологій за адміністративно-територіальним розподілом (рис. 4) підтверджує наявність регіональних диспропорцій у реєстрації. Лідером є місто Київ, на яке припадає 367 реєстрацій (39,04%). Далі за рейтингом знаходяться Харківська (240 од. або 25,53%) та Полтавська (149 од. або 15,85%) області. Разом ці три адміністративно-територіальні одиниці акумулюють 756 технологій, що становить 80,43% від загальної кількості реєстрацій. До п'ятірки лідерів також входять Київська (56 реєстрацій або 5,96%) та Дніпропетровська (41 реєстрація або 4,36%) області. Загалом, зазначені п'ять регіонів разом містять 90,7% усіх реєстрацій технологій в Україні. Частки інших регіонів є значно меншими і лише Вінницька область перевищує тривідсотковий рівень (30 од. або 3,2%). Водночас кількість реєстрацій технологій в інших областях коливається в межах від 1 до 22 од. Варто зазначити, що у представленому розподілі регіонів повністю відсутні Закарпатська, Кіровоградська, Луганська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Чернівецька й Чернігівська області, оскільки в цих адміністративно-територіальних одиницях не було зафіксовано жодної зареєстрованої технології за аналізований період.

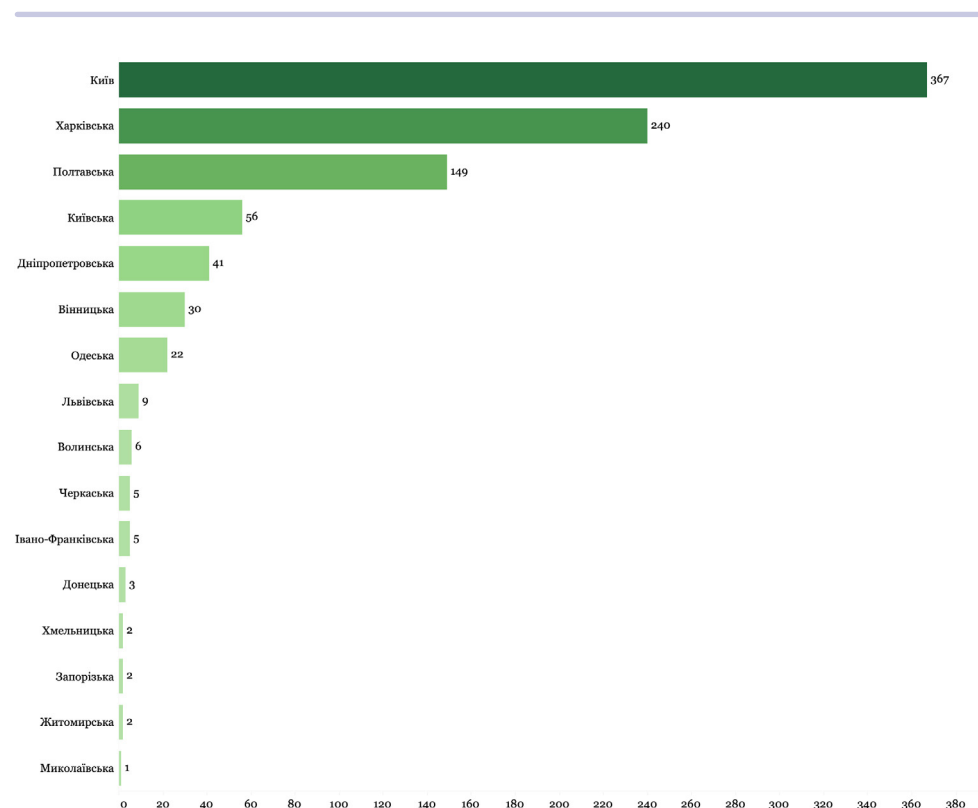

Рис. 4. Розподіл зареєстрованих технологій за адміністративно-територіальним розподілом власників технологій за 2019-2024 рр., од.

На рис. 5 представлено динаміку зареєстрованих технологій за адміністративно-територіальним розподілом за 2019-2024 рр.

Аналіз даних на рис. 5 засвідчує наявність високого рівня територіальної диференціації. Протягом 2019-2022 рр. лідером за кількістю реєстрацій залишалося місто Київ, частка якого коливалася від 31,98% до пікових 47,47% у 2020 році. Харківська область стабільно посідала друге місце до 2021 року, однак у 2024 вона продемонструвала різке зростання до 37,68% (52 од.), і вперше за аналізований період посіла перше місце. Ключовою структурною зміною стала поява Полтавської області у 2021 році з часткою 15,2% (26 од.). Цей регіон стрімко наростив свою вагу, ставши другим вже у 2022 році (29,69% або 38 од.) і лідером у 2023 з показником 38,58% або 76 од. Водночас спостерігалася стрімке падіння частки Київської області, яка, маючи 20,95% (31 од.) у 2019 році, вже з 2020 зменшила свою частку (мінімальна частка 0,58% або 1 зареєстрована технологія у 2021 році). Решта адміністративно-територіальних одиниць України мали незначну (близько або менше 5%) частки.

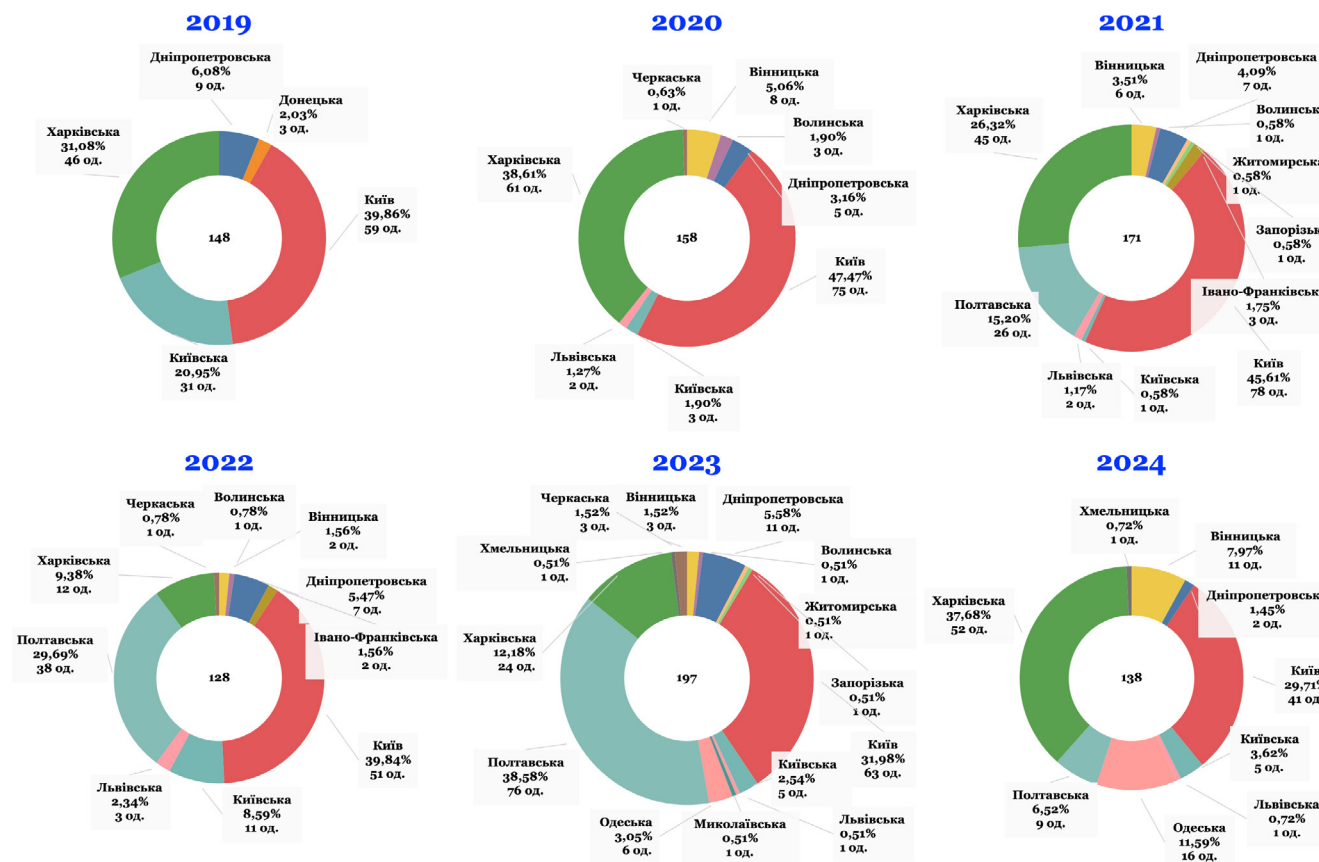

Рис. 5. Динаміка зареєстрованих технологій за адміністративно-територіальним розподілом за 2019-2024 рр., од. та %

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 6 представлено загальну кількість власників зареєстрованих технологій за адміністративно-територіальним розподілом за 2019-2024 рр.

Аналіз загальної кількості власників зареєстрованих технологій за адміністративно-територіальним розподілом (рис. 6) засвідчує, що лідером є місто Київ, де сконцентровано 45 власників. Зі значним відривом друге та третє місця посідають Харківська (18 установ) та Дніпропетровська (6 установ) області. Водночас внесок інших регіонів значно менший, адже у Львівській області налічується 4 установи-власники, у шести областях (Вінницькій, Волинській, Житомирській, Запорізькій, Київській та Одеській) – по 2 установи, а у п'яти областях (Донецькій, Івано-Франківській, Миколаївській, Полтавській та Хмельницькій) зафіксовано по одній установі.

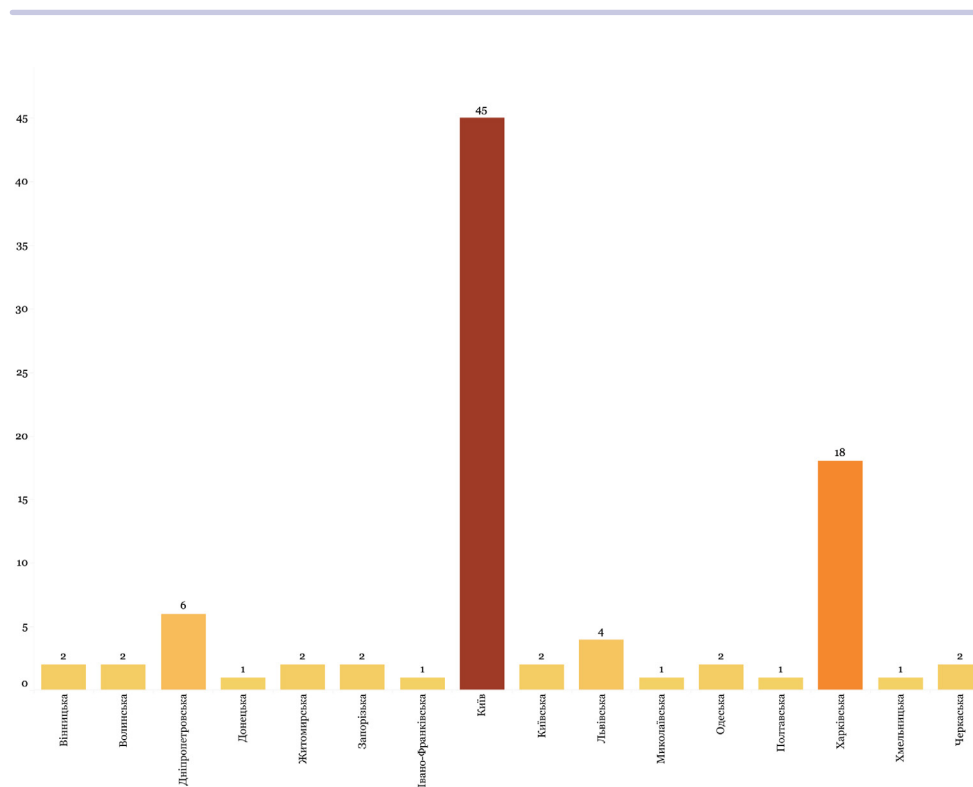

Рис. 4. Кількість власників зареєстрованих технологій за адміністративно-територіальним розподілом за 2019-2024 рр., од.

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 7 представлено рейтинг власників² за кількістю зареєстрованих технологій за 2019-2024 рр.

Аналіз розподілу зареєстрованих технологій між окремими власниками (рис. 7) демонструє високий рівень концентрації, адже Полтавський державний медичний університет є абсолютним лідером зі 149 реєстраціями (15,85%), що майже втричі перевищує показник найближчого другого місця рейтингу.

До лідерів за кількістю зареєстрованих технологій за аналізований період також входять Національний інститут фтизіатрії і пульмонології ім. Ф.Г. Яновського НАМН України (53 од. або 5,64%) та Інститут патології хребта та суглобів ім. М.І. Ситенка НАМН України (41 од. або 4,36%). Варто зазначити, що перша десятка установ у рейтингу акумулює 460 реєстрацій, що становить 48,93% від їх загальної кількості, тобто майже половину всіх зареєстрованих технологій в Україні за аналізований період. При цьому велика кількість установ має поодинокі реєстрації, що відображено у категорії «Інші» (123 од.).

² установи, які мають менше 6 зареєстрованих технологій загалом за аналізований період, віднесено до категорії «Інші»

	Рік реєстрації					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Полтавський державний медичний університет			26	38	76	9
Національний інститут фтизіатрії і пульмонології імені Ф. Г. Яновського НАМН України	28	3	1	11	5	5
Інститут патології хребта та суглобів імені професора М. І. Ситенка НАМН України	16	7	4	6	3	5
Національний науковий центр радіаційної медицини НАМН України	10	6	11	3	1	4
Інститут мікробіології та імунології імені І. І. Мечникова НАМН України		11	7	2	7	6
Інститут нейрохірургії імені акад. А. П. Ромоданова НАМН України	7	5	5		10	6
Міжнародний науково-навчальний центр інформаційних технологій та систем НАН та М.	2	3	6	14	8	
Вінницький національний аграрний університет		8	5	1	3	11
Інститут медичної радіології та онкології імені С. П. Григор'єва НАМН України	6	8	2		6	6
Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова НАМН України	10	9	1		5	2
Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України	12	11	1			
Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України	4	6	6		2	6
Фізико-технологічний інститут металів та сплавів НАН України	11	5	2	2	3	
Інститут гастроентерології НАМН України	7	4	5	2	3	1
Інститут травматології та ортопедії НАМН України		6	5	2	5	3
Інститут проблем ендокринної патології імені В. Я. Данилевського НАМН України	3	8	6		1	2
Іващенко Володимир Станіславович	1	5	5	3	4	
Інститут кардіології, клінічної та регенеративної медицини імені акад. М.Д. Стражеска Н.		2	8	2	4	2
Інститут скінтіляційних матеріалів НАН України		2				16
Інститут ендокринології та обміну речовин імені В. П. Комісаренка НАМН України	3	2	4	1	2	3
Національний інститут терапії імені Л.Т. Малої НАМН України	1	3	2		4	5
Інститут очних хвороб і тканинної терапії імені В. П. Філатова НАМН України					6	8
Інститут генетичної та регенеративної медицини НАМН України	6	1	2	3	1	
Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України	1	4	5	2	1	
Науково-практичний Центр ендovasкулярної нейрорентгенохірургії НАМН України		4	3	3	1	1
Інститут загальної та невідкладної хірургії імені В. Т. Зайцева НАМН України			8	1		2
Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені акад. О. М. Лук'янової НАМН України	1	2	5		1	2
Інститут урології імені академіка О. Ф. Возіанова НАМН України				5	2	4
Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Іг.	1	1		6		2
Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"	1			4	4	
Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії НАМН України						8
ФОП Миронова Ірина Вячеславівна	1	1	6			
Національна академія наук України	3	4				
Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України		2	4			
Харківський державний університет харчування та торгівлі			6			
Інші	13	25	20	17	29	19

Рис. 4. Рейтинг власників за кількістю зареєстрованих технологій за 2019-2024 рр., од.

На рис. 8 представлено динаміку зареєстрованих технологій за галузями застосування за 2019-2024 рр.

Аналіз динаміки зареєстрованих технологій за галузями застосування (рис. 8) засвідчив, що понад дві третини зареєстрованих технологій (загалом 72,45%) припадає на медицину (мінімальне значення зафіксоване на рівні 62,66% у 2020 році, а максимальне на рівні 75,44% у 2021). Загалом близько 3,19% зареєстрованих технологій стосуються сільського господарства, а 1,81% — харчової промисловості. Частка інших галузей загалом становить у середньому 22,55%. Таким чином, сукупна питома вага всіх немедичних галузей становить 27,55%, тобто трохи більше чверті від усіх реєстрацій технологій за період 2019-2024 рр. Варто зазначити, що показовою є активність щодо реєстрацій технологій у сільському господарстві та харчовій промисловості, оскільки їх частки різко зростали в окремі роки, наприклад, сільське господарство до 6,33% у 2020 році та 6,52% у 2024, а харчова промисловість до 4,09% у 2021 році та 4,35% у 2024.

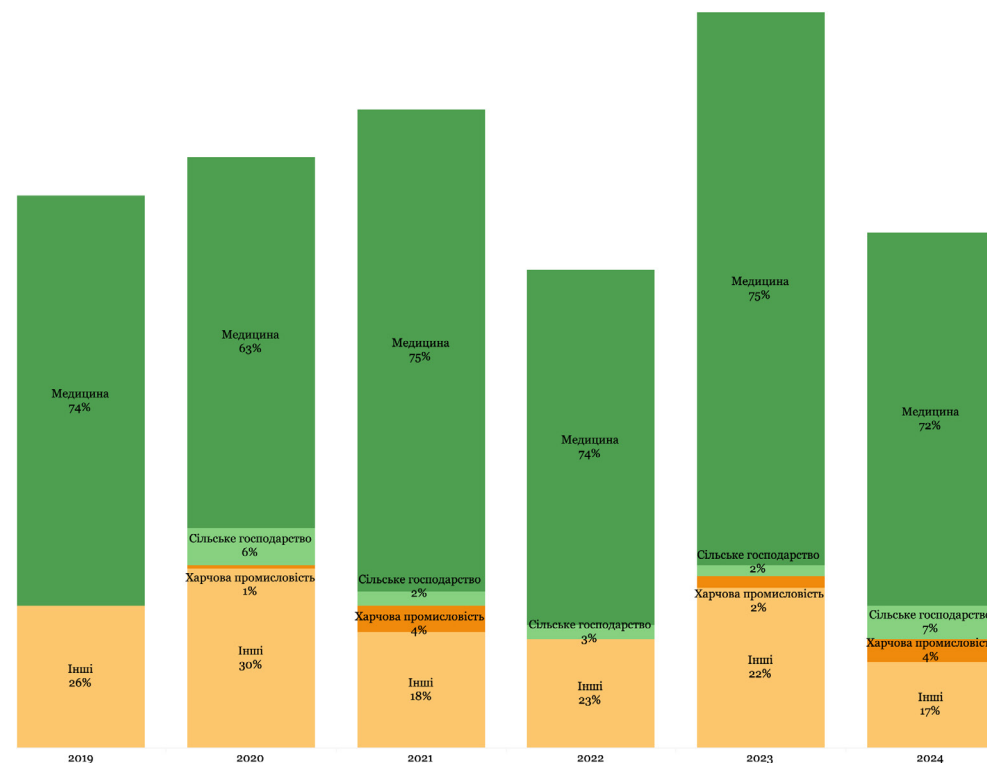

Рис. 4. Динаміка зареєстрованих технологій за галузями застосування за 2019-2024 рр., %

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 9 представлено рейтинг власників³ за кількістю зареєстрованих технологій за галузями застосування за 2019-2024 рр.

Аналіз рейтингу власників за кількістю зареєстрованих технологій по галузях застосування (рис. 9) підтверджує, що у межах домінуючої галузі «Медицина» абсолютним лідером серед власників технологій є Полтавський державний медичний університет із показником 149 зареєстрованих технологій. Зі значним відривом за ним слідують наукові установи Національної академії медичних наук України, зокрема Національний інститут фтизіатрії і пульмонології НАМН України (53 технології) та Інститут патології хребта та суглобів НАМН України (41 технологія). Необхідно зазначити, що у медичні реєструють удвічі більше технологій на одного власника ніж в інших галузях застосування. Водночас у сільському господарстві домінує Вінницький національний аграрний університет (19 технологій), а в харчовій промисловості — Харківський державний університет харчування та торгівлі (6 технологій).

³ установи, які мають менше 6 зареєстрованих технологій загалом за аналізований період, віднесено до категорії «інші»

Рис. 4. Рейтинг власників за кількістю зареєстрованих технологій за галузями застосування за 2019-2024 рр., од.

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 10 представлено динаміку розподілу зареєстрованих технологій за об'єктами права інтелектуальної власності (далі – ОПІВ) за 2019-2024 рр.

Аналіз ОПІВ (рис. 10), які пов'язані з зареєстрованими технологіями, засвідчив, що майже половина усіх проаналізованих технологій НЕ має ІР-захисту (зафіксовано 449 технологій або 47,77%, НЕ мають заявок на ОПІВ та зареєстрованих охоронних документів). Серед зареєстрованих технологій з ОПІВ переважають корисні моделі – 412 технологій (43,83%) мають хоча б один патент на корисну модель. Патенти на винахід характерні лише для 47 технологій, що становить 5%, а частка авторських свідоцтв дорівнює 1,28% (12 технологій). Також наявні зареєстровані технології з заявками на корисні моделі (12 технологій або 1,28%) і заявками на винаходи (8 технологій або 0,85%).

Водночас аналіз динаміки по роках виявив негативну тенденцію - якщо у 2019 році частка технологій, захищених патентами на корисну модель, становила 59,46%, то до 2024 вона впала до 23,91%. Водночас загалом частка технологій, які не мали жодного ІР-захисту, зросла з 28,38% у 2019 році до 71,01% у 2024, що свідчить про зниження рівня захищеності інтелектуальної

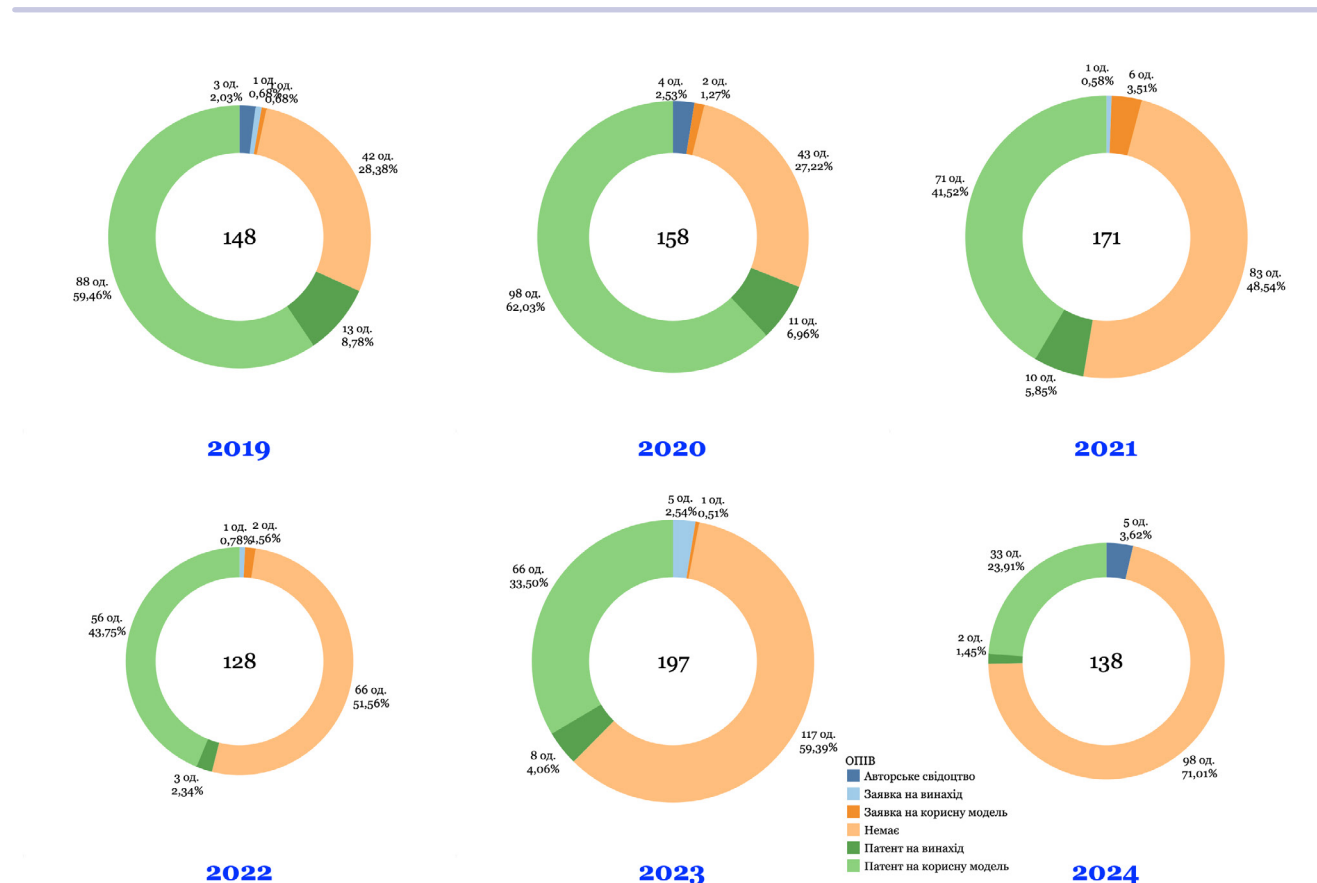

Рис. 10. Динаміка розподілу зареєстрованих технологій за ОПІВ за 2019-2024 рр., од. та %

власності розробників, що, у свою чергу, майже унеможливорює можливості

трансферу технологій та їх подальшої комерціалізації.

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 11 представлено інформація стосовно наявності ІР-охорони для установ-власників (топ-10) зареєстрованих технологій за 2019-2024 рр.

Аналіз наявності охоронних документів на ОПІВ для 10 провідних установ-власників (рис. 11) засвідчує, що лідером за абсолютною кількістю є Полтавський державний медичний університет, який має 46 (31%) технологій з охоронними документами, одна при цьому також ця установа характеризується відносно низьким показником ІР-захисту, оскільки для більшості (103 од. або 69,13%) зареєстрованих технологій не зареєстровані ОПІВ. Схожа відносна ситуація спостерігається і в Національному науковому центрі радіаційної медицини НАМН України, де частка незахищених технологій становить 68,57%. Водночас, низка установ-власників проявляє зацікавленість до ІР-захисту, наприклад, Інститут патології хребта та суглобів імені професора М.І. Ситенка НАМН України та Інститут нейрохірургії імені акад. А.П. Ромоданова НАМН України, мають 100%-й показник для всіх зареєстрованих технологій.

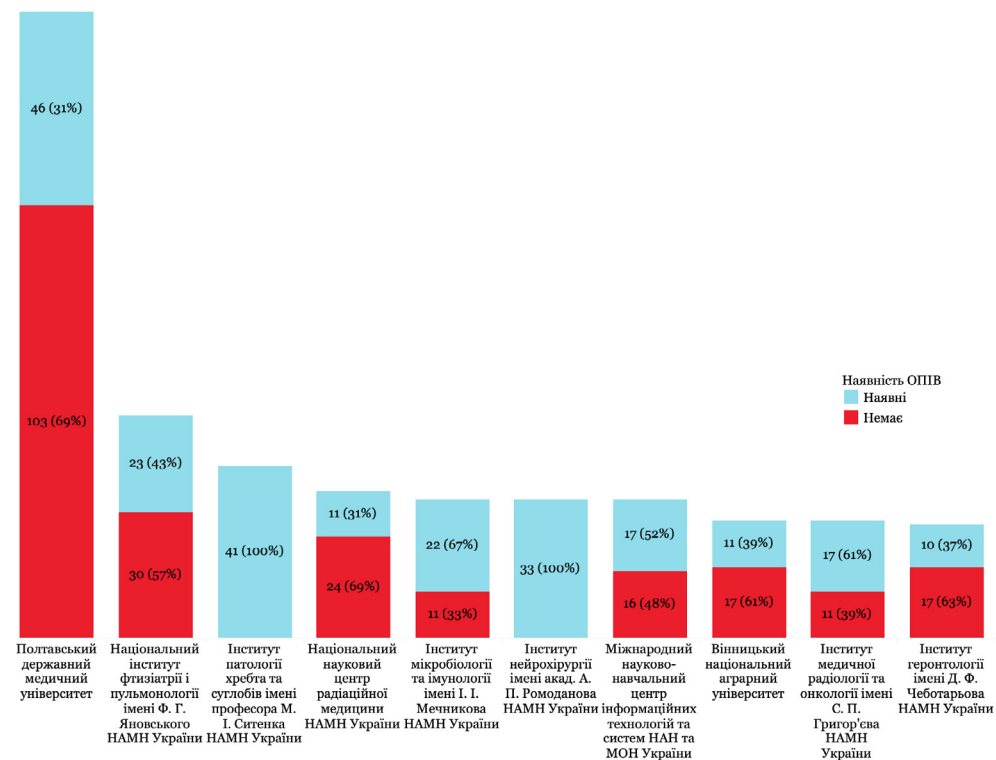

Рис. 11. Наявність ІР-захисту для ТОП-10 установ-власників зареєстрованих технологій за 2019-2024 рр., од. та %

На рис. 12 представлено динаміку розподілу зареєстрованих технологій за рівнями готовності за 2019-2024 рр.

Динаміка розподілу зареєстрованих технологій за рівнями готовності (рис. 12) демонструє домінування середніх етапів готовності розробки (TRL 4-5). Частка TRL 5 зросла з 25% (37 од.) у 2019 році до пікового значення 46,09% (56 од.) у 2022, після чого знизилась до 31,88% (44 од.) у 2024. Частка TRL 4 протягом усього періоду залишалася стабільно високою, коливаючись у межах 22-30%. Водночас відбулося значне скорочення частки технологій на ранніх стадіях готовності.

Сукупна частка TRL 1-2 впала більш ніж у чотири рази: з 12,2% (18 од.) у 2019 році до 2,9% (4 од.) у 2024, переважно за рахунок скорочення TRL 1, оскільки якщо у 2019 році значна частка належала технологіям на початковому етапі (TRL 1 становив 10,14% або 15 од.), то в наступні роки ця частка скоротилася (до 0,72% або 1 од. у 2024) на користь середніх рівнів готовності. Необхідно зазначити, що у 2024 році зафіксовано значне зростання частки TRL 6 до рекордних 15,94% (22 од.). Частка технологій на високих рівнях готовності (TRL 7-9) демонструвала значну волатильність без чітко вираженого трен-

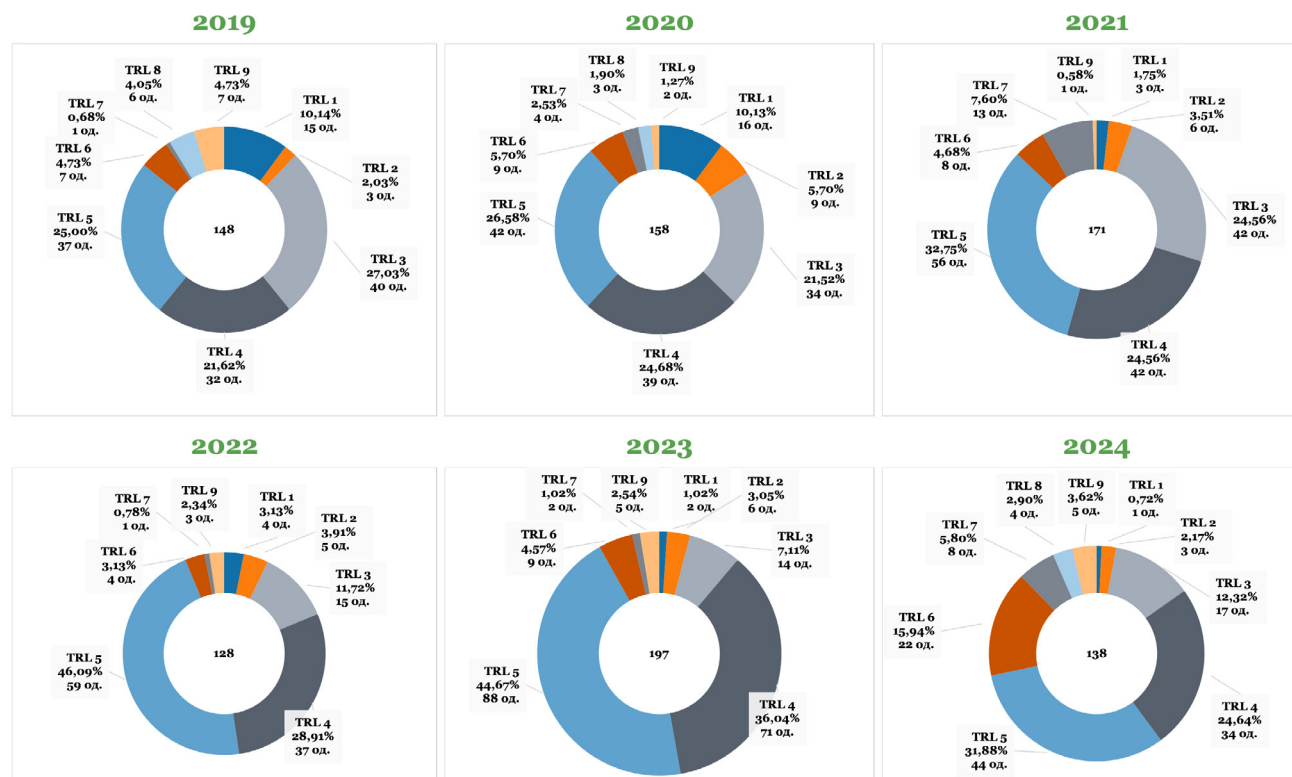

Рис. 12. Динаміка розподілу зареєстрованих технологій за рівнями готовності за 2019-2024 рр., од. та %

ду. Їхня сукупна частка досягла максимуму в 12,32% у 2024 році (переважно за рахунок TRL 7, що становив 5,8% або 8 од.) та мінімуму в 3,12% у 2022. Про-

тягом усього досліджуваного періоду ця група технологій не перевищувала 15% від загальної кількості реєстрацій.

На рис. 13 представлено загальний розподіл зареєстрованих технологій за рівнями готовності за 2019-2024 рр.

Загальний аналіз розподілу зареєстрованих технологій за рівнями готовності (рис. 13) підтверджує концентрацію на середніх етапах розробки. Найбільша частка зареєстрованих технологій припадає на TRL 5 – 326 розробок (34,68%), ще 255 розробок (27,13%) перебувають на TRL 4. Сумарно ці два рівні охоплюють 61,81% вибірки, формуючи домінуючу групу. Рівні ранніх досліджень (TRL 1-3) складають 235 технологій з часткою 24,99%, тоді як високі ступені готовності (TRL 6-9) представлені лише 124 технологіями (13,2%).

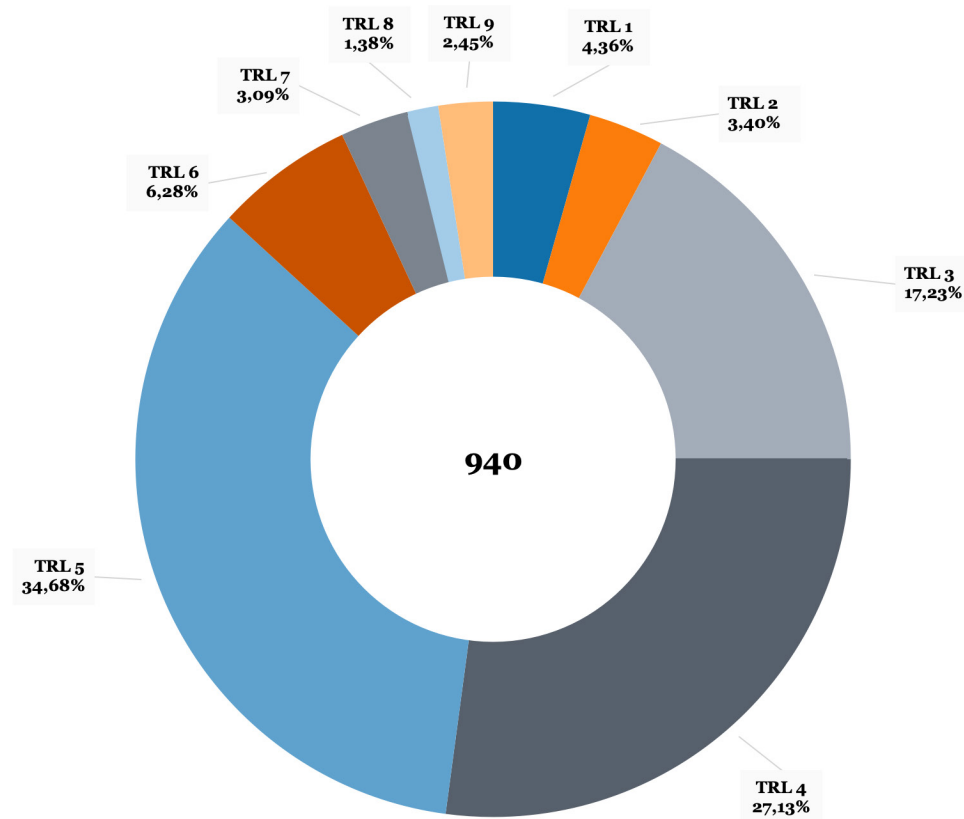

Рис. 13. Загальний розподіл зареєстрованих технологій за рівнями готовності за 2019-2024 рр., %

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 14 представлено динаміку розподілу зареєстрованих технологій за наявністю ОПІВ у розрізі рівнів готовності за 2019-2024 рр.

Аналіз структури ОПІВ у розрізі рівнів готовності технологій (рис. 14) засвідчує, що для більшості рівнів TRL серед зареєстрованих ОПІВ є характерним наявність патенту на корисну модель. Також для більшості технологій незалежно від рівня TRL є характерним відсутність заявок та охоронних документів, що вказує на відсутність ІР-захисту.

Інші ОПІВ, зокрема патент на винахід та авторське свідоцтво становлять незначну частку. Найбільші зміни спостерігаються для середніх рівнів готовності (TRL 3-5), де за аналізований період відбулося суттєве зміщення від патентування до відсутності охоронних документів. Якщо у 2019 році для технологій рівнів TRL 4 та TRL 5 домінуючим був патент на корисну модель (21 од. або 14,19% та 18 од. або 12,16% відповідно), то до 2024 ситуація змінилася (до 6 од. або 4,35% та до 14 од. або 10,14% відповідно). Виявлена тенденція щодо відмови від ІР-захисту є особливо наочною на прикладі TRL 4, оскільки частка технологій без ІР-захисту для цього рівня готовності зростає з 6,08% (9 од.) у 2019 році до 26,4% (52 од.) у 2023 році і 19,57% (27 од.) у 2024.

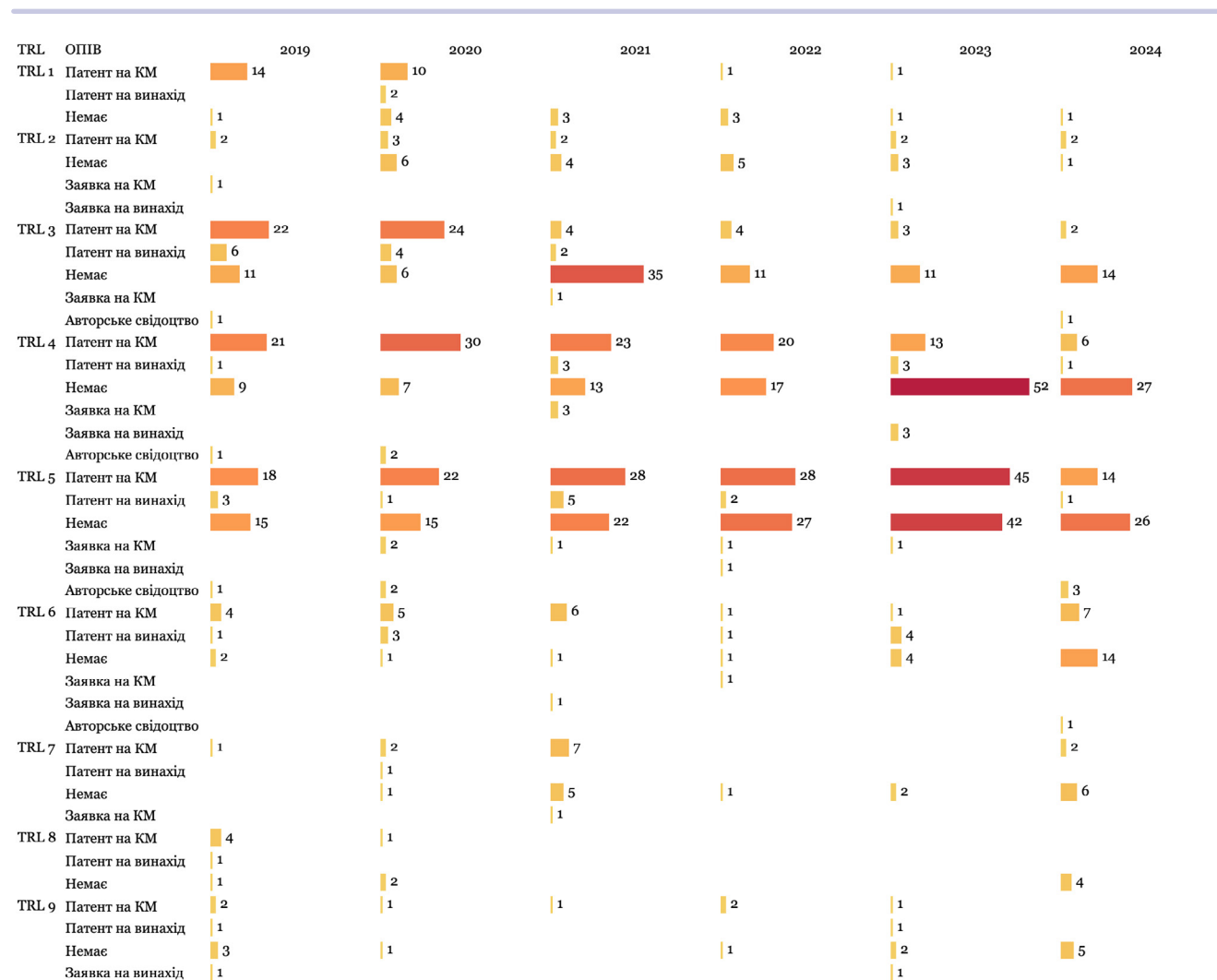

Рис. 14. Динаміка розподілу зареєстрованих технологій за ОПІВ у розрізі рівнів готовності за 2019-2024 рр., од.

На рис. 15 представлено розподіл зареєстрованих технологій за установами-власниками (топ-10) в розрізі рівнів готовності за 2019-2024 рр.

Дані, які зображено на рис. 12, за свідчують, що на ранніх рівнях готовності найбільшу кількість технологій зареєстрував Інститут патології хребта та суглобів імені професора М.І. Ситенка НАМН України (14 од. TRL1 у 2019 році та 6 од. у 2020, та TRL2: 1 од у 2023 році та 2 од. у 2024). Водночас лідерство на середніх рівнях готовності (TRL 4-5) належить Полтавському державному медичному університету, чия реєстраційна активність у 2023 році (50 реєстрацій на TRL 5 та 24 на TRL 4) стала основним чинником загального річного зростання кількості реєстрацій. Технології з високим рівнем готовності (TRL 7-9) реєструються значно рідше і їх максимальна кількість річних реєстрацій за аналізований період не перевищила 6 од. (Національний науковий центр радіаційної медицини НАМН України у 2010 році).

Рис. 15. Розподіл зареєстрованих технологій за установами-власниками (топ-10) в розрізі рівнів готовності за 2019-2024 рр., од.

На рис. 16 представлено розподіл технологій за джерелами фінансування та підпорядкуванням власників за 2019-2024 рр.

Аналіз джерел фінансування зареєстрованих технологій у розрізі їхніх власників (рис. 16) засвідчує домінування державного бюджетного фінансування. Сукупно, за рахунок коштів загального та спеціального фондів державного бюджету було створено понад 70% усіх технологій. Головним реципієнтом цих коштів є установи Національної академії медичних наук України. Значні частки бюджетного фінансування також отримували установи Національної академії наук України та Міністерства освіти і науки України. Другим за значущістю джерелом фінансування є «власні кошти», однак ця категорія майже повністю представлена установами, що підпорядковуються Міністерству охорони здоров'я України — 144 зареєстровані технології. Водночас фінансування приватного сектору є диверсифікованим, але значно поступається державним обсягам. Серед інших моделей фінансування вар-

то відзначити незначну, але важливу частку технологій, що були створені «безоплатно» (6 од.) або за кошти іноземних замовників (2 од).

Рис. 16. Розподіл технологій за джерелами фінансування та підпорядкуванням власників за 2019-2024 рр., од.

IP OFFICE | ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

На рис. 17 представлено розподіл зареєстрованих технологій за рівнями готовності та джерелами фінансування за 2019-2024 рр.

Можна констатувати, що найбільша кількість реєстрацій припадає на рівні TRL 4 та TRL 5. Для обох рівнів основним джерелом фінансування протягом усього аналізованого періоду є кошти державного бюджету. Кількість профінансованих таким чином технологій рівня TRL 5 щорічно коливалася від 36 до 47 одиниць, а рівня TRL 4 – від 26 до 46 одиниць. Другим за значущістю джерелом фінансування для цих рівнів готовності є власні кошти. Максимальні значення за цим джерелом зафіксовані у 2023 році, коли було зареєстровано 50 технологій рівня TRL 5 та 25 технологій рівня TRL 4.

Для технологій на ранніх стадіях готовності основним джерелом фінансування є кошти державного бюджету (наприклад, для TRL 3 – від 7 до 39 реєстрацій щорічно) та «власні кошти» (для TRL 3 – від 1 до 14 реєстрацій щорічно). Водночас джерело «кошти замовників іноземних держав» зафіксовано виключно для технологій рівнів TRL 1 та TRL 2, що може свідчити про готовність інвесторів вкладати у фундаментальні дослідження щодо розробки нових технологій. Фінансування технологій з високим рівнем переважно здійснюється за рахунок державних коштів.

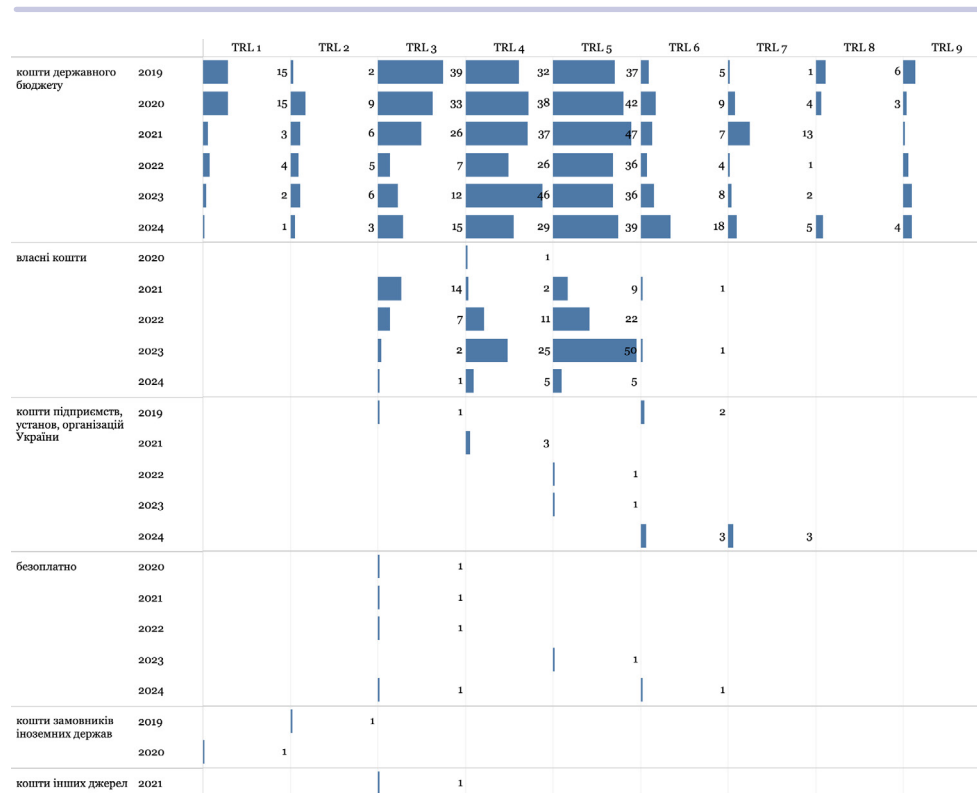

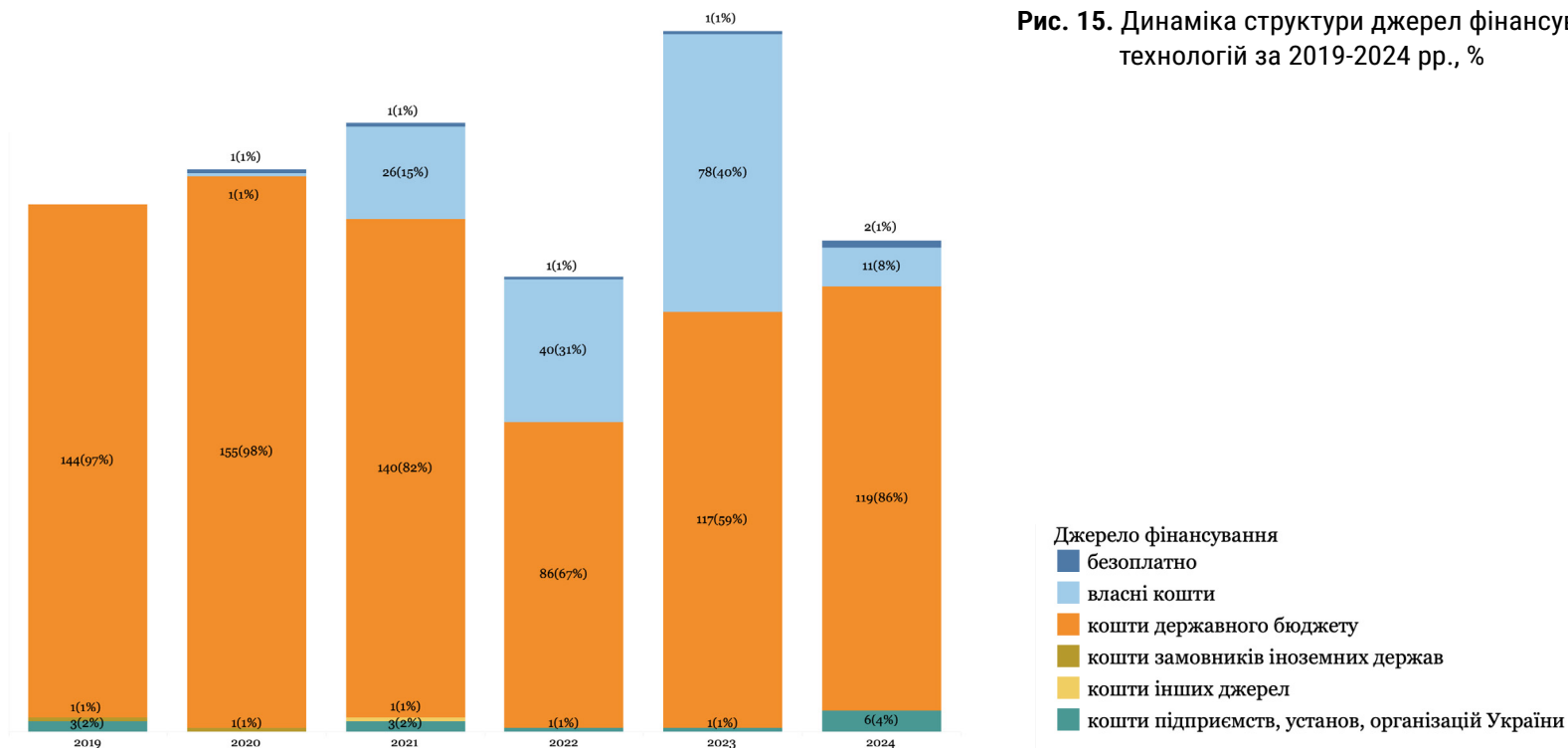
Рис. 17. Розподіл зареєстрованих технологій за рівнями готовності та джерелами фінансування за 2019-2024 рр., од.

На рис. 18 представлено динаміку структури джерел фінансування зареєстрованих технологій за 2019-2024 рр.

Відповідно до рис. 18 частка джерела фінансування «власні кошти» з 2021 року почала стрімко зростати (з 15,2% у 2021 році до 31,25% у 2022, досягнувши максимуму у 39,59% у 2023). Цей період зростання збігається з періо-

дом зниження частки державного фінансування з 97,3% у 2019 році та 98,1% у 2020 до мінімального зафіксованого значення за аналізований період 59,39% у 2023. У 2024 році частка «власних коштів» різко скоротилася до 7,96%.

Рис. 15. Динаміка структури джерел фінансування зареєстрованих технологій за 2019-2024 рр., %

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз зареєстрованих технологій в Україні за 2019-2024 рр. дозволяє зробити загальний висновок, що за аналізований період державний сектор є власником понад 96% усіх зареєстрованих технологій, а державний бюджет — основним джерелом їх фінансування. Загалом динаміка реєстрацій технологій характеризується мінливістю, а саме: переходом від помірного зростання (2019-2021 рр.) до падіння у 2022 році та відновлення з досягненням пікового рівня у 2023.

Переважає більшість зареєстрованих технологій припадає на вузьке коло установ-власників, які реєстрували близько половини всіх проаналізованих розробок.

Ще більш вираженою є географічна асиметрія реєстрації технологій, оскільки понад 80% усіх аналізованих технологій зареєстровано у трьох регіонах-лідерах (місто Київ, Харківська та Полтавська області), тоді як у багатьох інших адміністративно-територіальних одиницях кількість реєстрацій була за-

фіксована на низькому рівні або повністю відсутня.

Абсолютною галуззю-лідером серед зареєстрованих технологій є медицина (72,5% усіх розробок), що свідчить про домінуючий пріоритет цього напрямку розробок у реєстрації в державному реєстрі технологій. Важливо зазначити, що на відміну від інших галузей застосування, власники також реєструються значно більшу кількість технологій у розрахунку на одну установу саме в медицині. При цьому частка інших галузей застосування, зокрема сільського господарства та харчової промисловості, є значно меншими.

Аналіз рівнів готовності зареєстрованих технологій за аналізований період засвідчив існування тенденції до здійснення поступового переходу від ранніх стадій готовності розробок (TRL 1-3) до середніх (TRL 4-5), які сукупно становлять понад 61% від загальної кількості зареєстрованих технологій. Це вказує на те, що здебільшого власники реєструються технології вже на

етапі розробки лабораторних зразків та прототипів. Аналіз також засвідчує, що середні рівні готовності переважно фінансуються як за рахунок коштів державного бюджету, так і власними коштами.

Водночас виявлено негативну тенденцію у напрямі охорони інтелектуальної власності. Частка зареєстрованих технологій, які НЕ мають ІР-охорони, за аналізований період стрімко зростає з 28% у 2019 році до 71% у 2024. Це свідчить про зниження рівня захищеності інтелектуальної власності розробників, що, у свою чергу, майже унеможливорює можливості трансферу технологій та їх подальшої комерціалізації.

Водночас необхідно зазначити, що деякі установи, зокрема Інститут патології хребта та суглобів імені професора М.І. Ситенка НАМН України та Інститут нейрохірургії імені акад. А.П. Ромоданова НАМН України, зберігають 100% рівень ІР-охорони, незважаючи на зазначену тенденцію.